

Berilo Jugoslovanskega Odbora iz Italije

BOROVICA

POŠILJA : IVAN UČENIKOV - KAIRO RUE MANSHAET EL MAHRANI ŠT. 5

Srednji vrhod

Št. 52

1. januarja 1943.

SREČNO IN ZANESLJIVO SVIDENJE V DOMAČI HIŠI V LETU OSVOBOJENJA 1943, ŽELI VSEM IN TUDI SEBI UREDNIŠTVO "BAZOVICE"

LETU ZMAGE NASPROTI...

Leto 1942 je za nami. To je že četrti novoletni dan, ki ga narodi sveta preživljajo ob rezgetanju strojníc in grmenju topov. Ali to je tudi prvi novoletni dan, ki nam v vsej svoji lepoti obljublja zmago, konec vojne in tako zaželeni mir. Kaj nam je dalo staro leto in kaj nam prinaša novo? To sta vprašanji, na katera iščemo odgovorov na ta prvi dan osvobodilnega leta 1943.

Leto, ki je za nami ni bilo nič manj krvavo, kakor leto 1941, ko je bilo rojeno krvavo trpljenje vsega našega naroda. Tudi to preteklo leto je za tisoče in tisoče pomnožilo grobove po naši lepi zemlji. Ogromne množice slovenskih ljudi so v tem letu odpele, ljalí v neznano, sovražno in nemilostljivo tujino. Na tisoče in tisoče slovenskih otrok so iztrgali iz naročij slovenskih mater, da jih odtujijo svoji lastni rodni zemlji. Gorje je rastlo z dneva v dan. Vsaka ura je bila zapisana s smrtjo slovenskega človeka.

Naši upi in naše nade, vse to je bilo v l. 1942. tako pogostokrat postavljeno na tehtnico dvoma in tudi obupa. Na svetovnih frontah je prusijaška soldateska kot pošastna epidemija drvela naprej in njeno pokončanje se nam je zdelo tako strašno daleč. Misel na mir se nam je zlasti tu na Srednjem vzhodu ob sredini preteklega leta, tako kruto oddaljevala. Ali zadnja četrt preteklega leta nam je vlila novih upov in nad in nam utrdila vero, da je barbarizem ranjen in da bo v doglednem času za vedno pokopan.

Kakšni so naši pogledi v bodočnost? Vsakršna prerokovanja, ki slonijo zgolj na občutkih in lastnih željah so brez vrednosti. Ali prognoze, ki jih utemeljujejo stvarna dejstva, te nam pač odpirajo pogled v bodočnost. Sicer še precej daleč, vendar pa z močno svetlobo nam prihaja nasproti toliko pričakovane svoboda.

Že v božični številki smo dejali, da ruske armade krepko potiskajo dednega sovražnika proti zahodu. Ta ruska napredovanja se niso zaustavila. Nasprotno, vse kaže, da preti germanskim vsiljivcem neizogibna katastrofa zlasti na kavkaškem ozemlju. Prusijaki sami v svojih radijskih emisijah in v časopisju priznavajo izredno težak položaj, v katerega so zašle njihove armade v tem področju ruskega bojišča. Istočasno pa Rusi napadajo tudi na vseh ostalih odsekih in samo ljeningrajski del fronte živi v relativnem miru. Dosedanje prusijaške izgube so že ogromne in nobenega dvoma ni, da se bodo še močno pomnožile. Izgube na človeškem materialu Prusijakov seveda tako občutno ne zadenejo, ker imajo tega materiala še dovolj v zalogah. Mnogo važnejše so materialne izgube, zlasti njihove ogromne izgube v letalstvu in motoriziranih enicah. Največjo izgubo pa pomeni vsakakor po vsem svetu in tudi v Nemčiji sami omajana vera v nezlomljivost prusijaške vojne mašine.

Severna Afrika se hitro čisti od prusijaško-laških zavojevalcev in gotovo ne bo dolgo ko bo severna Afrika samo še odskočna deska za vdor v Evropo zavezniških vojaških sil. Tu bodo zavezniki prišli v prvi

vrsti v stik z našimi starimi znanci, laškimi razbojniki. Že danes se v svetovnem časopisju prav resno razpravlja o takozvanem laškem problemu. Večkrat smo že v našem listu zapisali, da je del svetovne javnosti na krivi poti, če misli, da bi moglo priti v Italiji do kakih revolucionarnih preokretov. Za kako revolucijo v Italiji je danes manj izgledov kakor kdajkoli. Nekateri, zlasti ameriški listi so sprožili mnenja, da bo Hitler zapustil Italijo in se pomaknil za utrjeno brennersko črto.

Taki računi so vsekakor napačni. Nemci Italije ne smejo in ne morejo pustiti na cedilu. Sami imajo prav lepe izkušnje iz prve svetovne vojne. Ko je odpadel prvi zaveznik, so njemu sledili vsi ostali in Nemčija se je zrušila kar čez noč. Tega se Nemci dobro zavedajo, zato bodo storili vse, da če treba tudi s silo, povežejo svoje podrepnike v skupno usodo. Na drugi strani pa je tudi res, da so somišljeniki obeshanja na prusijaški voz, zlasti v Italiji, močno skopneli. Rim je še spomladi 1942 verjel, da bodo Nemci do konca leta definitivno zavzeli Afriko in obnovili laški imperij. Trdno so tudi računali, da bodo prusijaške armade strle rusko vojsko in se potem z vsemi preostalimi silami vrgle na Anglosaksonce. Lahki so se pri tem nadejali, da jim bodo prihranjene vojne strahote na lastnem ozemlju in da bodo tudi napram Nemcem po takem razvoju stvari, lahko zavzeli nekoliko več odločnosti. Ali po vseh velikih razočaranjih, posebno v njihovih egiptskih računih, jih je udaril po glavi izredno težaven stratejski značaj njihove dežele. Z nekaj krepkimi primeri so jim Angleži pokazali, kaj jih sedaj čaka. Mussolini je sicer v svojem zadnjem stokajočem govoru obljubil Lahom, da mu je Hitler "obljubil" protiletalske baterije in vso drugo pomoč, ali Lahi vsega tega ne verujejo, saj so doslej Prusijaki Italijo samo izžemali; vse to pa plačevali z aspirinom in drugo tako robo, s katero so sedaj Lahi preskrbljeni za sto let. Tako vsaj oni trdijo. Prusijaki dobro poznajo laško zvestobo in so kaj hitro zavohali novi laški veter "volta la bandiera" in po svojem preizkušenem receptu tudi postopali. Privlekli so na Laško preko 100000 svojih gestapovcev, ki sedaj pestijo deželo na vseh koncih in krajih. Ko je g. Churchill pred kratkim Mussoliniju to v obraz povedal, je duče odgovoril s klevetami in natočevanji na predsednika Roosevelta, ali na očitke prusijaškega komandiranja v Italiji je molčal.

Italija bo ostala zvesta Prusijakom do konca, to je tako gvišno, kakor je gvišno, da bo s Prusijaki vred tepena. Vsaka stava na laško karto je izgubljena, to bi morali spoznati posebno Amerikanci. Ponovno igračkanje a la Darlan z laškimi opričniki bi lahko izzvalo tudi med združenimi narodi opravičena negotovanja. Zato verujemo, da v bodoče takih in podobnih koketiranj z novimi Darlani a la Sforza in kompanija bella ne bo več. Darlanova smrt je pogrešnost takega taktiziranja dovolj razsvetlila.

(Dalje na 2. str.)

Sretan Božič želi pravosl. bratci uredništvo "Bazovice"

(Nadaljevanje s 1.str.)

Na drugi strani je treba pibiti tole: Italija kot vojaška in politična sila v Evropi ne obstoji več. Za Nemčijo pomeni laško sodelovanje danes samo še svinčene coklje na nogah, ki bodo že jutri lahko usodne. O vrednosti Italije kot vojskujoče se sile ima najboljšo mnenje Hitler, ki svoje račune danes sestavlja brez Italije. Italija bo v prihodnjih mesecih najbolj obžalovanja vredna dežela. Notranje jo bodo pestili Nemci, zunanje jo bodo klestili Angleži.

Podvigi zavezniških vojaških sil pa se v naslednjih mesecih ne bodo omejevali zgolj na italijansko področje. Zelo je verjetno, da bomo že v kratkem doživeli nova presenečenja na področjih Evrope, kjer je doslej vladal relativni mir. Eno izmed takih področij je vsekakor balkanski polotok, ki danes bolj kakor kdajkoli privlači pozornost zavezniških strategov. Balkan so vrata v Evropo. Tu so že sedaj ustvarjeni pogoji za uspešne vojaške akcije. V Grčiji in Jugoslaviji vre. General Draža Mihailović ima že tu svojo fronte. Udar zavezniških čet na Balkan bi njegove akcije samo pospešil, in verjetno je, da bi on sam z majhno zavezniško pomočjo pognal osovince iz južnega dela Jugoslavije. V Bolgariji položaj za Prusijake ni posebno ugoden. Široke plasti bolgarskega naroda so naklonjene Rusiji in po preizkušnjah v sedanji vojni te množice prav dobro vedo, kdo je njihov prijatelj in kdo je njihov sovražnik. Tudi v Romuniji je narod sit vojnega trpljenja. Romuni so na ruski fronti izgubili nekaj stotisoč svojih vojakov, Nemci pa so deželo popolnoma izropali. Na drugi strani je romunski narod uvidel, da ga Nemci samo varajo, saj so madjarskim magnatom izročili najlepše predele njihove zemlje. En sam korak na Balkan z zavezniške strani bi zadostoval, da bi tudi romunski narod dvignil glavo proti germanskemu strahovladju. Nič boljši ni položaj na Madjarskem, kjer je ves kmetski narod proti germansko razpoložen. Nekdanje vroče simpatije do laškega fašizma so se tudi na Madjarskem, po razsulu laškega imperija, močno ohladile. Madjari prav dobro vedo, da

je zmaga osi negotova, zato vzdržujejo prav tesne stike s svojo emigracijo v tujini, ki naj bi reševala madjarsko kožo ob koncu vojne.

Razmere v Avstriji silijo Hitlerja k čedalje večjemu strahovladju. Avstrijci so na vseh frontah doprinašali največji odstotek krvi in žrtev, pa so jih kljub temu Prusijaki potienili med državljane druge vrste. Prav nobenega vzroka nimamo, da bi Avstrijce na kakršenkoli način zagovarjali. Nasprotno vemo in budno zasledujemo vse imperialistične težnje takozvanih svobodnih Avstrijcev med združenimi narodi. Z vse pazzljivostjo smo poslušali nekdanje cesarske svetnike iz Jeruzalema, ki so proglašali nekako "nedotakljivo" nekdanje avstrijske republike. Z Avstrijci imamo še urediti nekatere potvorne račune, zlasti tistega o plebiscitu 1. 1920. Avstrijcem bi posebno priporočali, da se bolj ko za koroške in štajerske Slovence brigajo za to, da z vsemi silami pomagajo rušiti nacizem, ker bodo s takim delom zavezniški stvari več pripomogli, kakor pa z lažmi o germanstvu slovenske Koroške in Štajerske.

Kakšne ogromne spremembe in kakšna velikanska presenečenja bosta ustvarila češko-slovaški in poljski narod v teku tega leta je težko povedati in uginiti. Eno dejstvo pa je že danes neovrgljivo: mirne duše vsak zemljan danes lahko pošlje molitvico Vsemogočnemu v zahvalo, da 1. 1943. ni rojen Nemeč niti Italijan ali Japonec. Maščevanje ponižanih in razžaljenih narodov bo v tem Gospodovem letu strašno in neizmerno. In to maščevanje mora priti, ne zaradi nas sodobnikov, pač pa zaradi naših otrok in naših potomcev, ki bodo v sto in tisočletna pokoljenja morali nositi iz roda v rod svarilo pred germanskim in laškim barbarizmom. To leto Gospodovo 1943 bo v bodoči svetovni zgodovini zapisano z velikimi črkami. To bo leto velikega gorja in trpljenja, ali tudi leto svobode in božjega miru.

Na naše misli danes pohitijo tja med naše trpeče brate in sestre, med naše očete in naše otroke in naj jim sporoče: NA SRBČNO SVIDENJE V L. 1943.

Italija v rdihljajih - Obtožba in ragovor

3. decembra je po 18 mesecih molka zopet enkrat spregovoril tisti človek, ki bo v zgodovini človeštva označen kot grobar lastnega naroda in krvnik slovenskega naroda. Že v samem uvodu se je rimski duče debelo zlagal, ko je najbrže zaradi lepšega sramežljivo povedal "kako zoperno mu je govoriti". To svojo redkobesednost je duče izblebetal v trenutku, ko je v Rimu izšla že peta debela knjiga njegovih govorov. Drugo hudomušnost si je privoščil duče v povdanku, da je italijanski narod eden izmed najinteligentnejših na svetu, če ne najinteligentnejši in da nima potrebe po preveč propagandističnih čenčah, zlasti po propagandi, ki ne bi bila izredno inteligentna. V resnici je duče zadel v živo, kajti takih čenč, kakor jih trobi v svet rimski radijo zlepa ne sliši inteligent našega planeta. 3. septembra 1941 me je pot zanesla v Karthoum. Takrat je bilo v Abesiniji še nekaj sto laških junakov v Gondarju, vse ostalo ogromno ozemlje pa pod angleško oblastjo. Severno-afriška fronta je bila takrat od Karthouma oddaljena ca 1600 angleških milj v zračni liniji. Po naključju je hotelski uslužbenec vlovil na radiju rimsko postajo. Že je hotel nadaljevati z iskanjem drugih postaj, ko ga je gost na verandi hotela zaprosil, naj pusti za nekaj trenutkov poslušati radijo Rim. Par minut je zadostovalo, da se je izlil iz zvočnika tale stavek: "Naše zmagovite čete so se približale sudanskemu glavnemu mestu Karthoumu na 50 km in z vso hitrostjo napredujejo proti sovodju Belega in Modrega Nila." To je seveda samo ena izmed deset in deset tisoč čenč, za katere ima Italija svetovno prvenstvo v proizvodnji.

V nadaljnjem svojem govoru je duče povedal, da so se z znamenito amnestijo odprla vrata zaporov okrog 50.000 ljudem. S tem sicer ni izdal koliko stotisoč jetnikov je še ostalo po zaporih in koncentracijskih taboriščih, ali je jasno povedal kako "strnje-no stoji" ves narod v vrstah fašizma.

Fašistovska aritmetika

Italijanske množice že precej časa glasno godrnjajo nad strahotnimi izgubami, ki jih je italijanska vojska pretrpela v tej vojni, zato se Mussolini ni mogel izogniti tipično laške aritmetike, ki jo je zakokročil takole. V prvih 30 mesecih vojne smo imeli padlih 40.219 vojakov, ranjencev 80.745, ujetnikov pa 232.178 in pogrešancev 37.713. Ta dučejeva aritmetika

pravi torej da na enega padlega Italijana pride šest ujetnikov. Pa naj kdo reče, da se laški junaki niso hrabro borili. V nadaljni svoji aritmetiki razpravlja duče o podatkih statističnega operativnega urada Supermarine, v katerem našteva koliko zavezniškega ladjevja je laška mornarica potopila. Duče je previdno zamolčal seveda številke lastnih izgub v trgovski mornarici, priznal pa je, da so zavezniški potopili 162 italijanskih vojnih ladij. Naštel je tudi letala, ki da so jih italijanski letalci zbili zaveznikom, zopet pa je pozabil povedati število lastnih izgub. Angležev, ki da so v italijanskem vojnem ujetništvu je navedel 32.747.

Z lažmi proti derertiranju

Glede postopanja angleških oblasti z laškimi vojnimi ujetniki se je duče proslavil z novo lažjo. Dobesedno je dejal: "Boli me, ko moram povročiti kako razočaranje v družinah, ki imajo sinove v ujetništvu. Toda resnico je treba povedati. In resnica je ta, da razen v nekaterih področjih ravnajo Angleži z italijanskimi ujetniki nečloveško." - Čujte in strmite vi, ki ste sami bili deležni angleškega ujetništva nad temi predrznimi in nesramnimi lažmi rimskega imperatorja. - "Podlo streljajo večkrat izza žičnih ograj. Angleški častniki pretepajo italijanske častnike. Neverjetna divjaštva so Angleži zagrešili nad vojnimi ujetniki in celo nad ujetniki, ranjenci in pohabljenici. GLAD IN POMANJKANJE STA NJIHOV DELEŽ. Povem še to: "ANGLEŽI SO PROKLETI, TODA SE BOLJ PROKLETI SO ONI ITALIJANI, KI Z ANGLEŠKIMI UJETNIKI DOBRO RAVNAJO."

Ta del dučejevega govora bi morale angleške oblasti, ki skrbijo za laške vojne ujetnike dobro prečitatati in si globoko vtisniti v spomin. Mi, ki smo obiskali več ko 60 ujetniških taborišč po angleški imperiji vemo dobro, kako se dejansko godi laškim lačenbergerjem. Za one pa, ki teh ujetnikov niso mogli obiskati, naj zadostuje samo tole: Italijanski vojni ujetnik dobi zjutraj čaj z mlekom, opoldne mineštron s pašto auto in 400 gramov največkrat popolnoma belega kruha. Za večerjo prejme pašto ali pa riž z mesom. Poleg tega dobi na dan po eno veliko prgišče pištačev, suhega sadja, pomaranč, banan itd. kakršen je pač letni čas. Tedensko dobi vsak po 35 cigaret. Ka-

(Nadaljevanje na 3.str.)

ko slabo se tem ujetnikom godi, najbolj zgovorno priča italijanski vojni ujetnik Felice Sangiacomo, roj. l. 1916 v Campobasso v Abruzzih, ki mi je na zadevno vprašanje o preskrbi in ravnanju angleških oblasti z laškimi ujetniki odgovoril tole: "Srečen bi bil, če bi se mi vse življenje tako dobro godilo, kakor se mi godi sedaj." V čast Mussolinijeve preskrbe italijanske vojske je treba dodati tudi še tole. Prva skrb laškega ujetnika ko pride v koncentracijsko taborišče je, da se z vso naglico znebi tenkih in kratkih italijanskih vojaških odev iz lanitala in da čimprej pride do treh debelih in velikih angleških vojaških odev iz avstralske volne. Po tri take debele odeje ima sedaj vsak laški ujetnik, medtem ko njihova roba iz lanitala potuje v tovarne za izdelovanje papirja. Marsikdo mogoče tudi ne bo vedel, da ima laški ujetnik na razpolago skodelico, krožnik, vilice, nož in žlico in predvsem mizo in stoli, kjer lahko v miru in kot dostojen človek obeduje ali večerja. Kopanje, dezinfekcija in splošna čistoča, to je najvišja zapoved v ujetniških taboriščih. Zdravniška pomoč in ambulance poslužujejo povsod in za vsako priliko. Tisti laški ujetniki, ki so vkljub fašistovski vzgoji, ki je utemeljena na laži in prevarantstvu, ohranili še nekaj človečanskih čednosti, bodo po vojni spoznali vso resničnost Mussolinijevih čenč.

Ali Mussolinček dobro ve zakaj je potrebno laškemu narodu servirati take laži. Mussolinček dobro ve, da je nad deset in deset tisoče laških junakov dezertiralo na zavezniška ozemlja. On dobro ve, da so ti junaki to storili zato, ker niso vedeli zakaj naj se bore in ali je bolje, da stradajo v puščavskem pesku, se krmijo s pokvarjenimi konzervami in plesnivem kruhu ob dveh litrih vode na dan, oziroma ali je boljše pot k Angležem, kjer bodo imeli vsega v izobilici. Mussolini tudi nadalje ve za vse lastnosti svoje rimske rase, ki ploska samo ob dobrem kruhu in zabavnih komedijah, pa naj ta kruh in komedije pripravlja kdor koli. Mussolini je kaj lahko spoznal, da so novi deset tisoči laških vojakov v Tripolitani in Tunisu izgubljeni. Z novimi idejami in novimi navduševanji jih ne bo zadržal na poti k - Angležem. Zato je zabrenkal na tamburico pretnje, ali ne lastne, ker ta več ne užiga, pač pa angleške, ker je pogrešno računat, da mu bo razcapan in raztrgan laški vojak, ki danes ne zasluži več tega imena, verjel. Ali tega ne verujejo niti njegovi opričniki črnosrajčniki, kajti od Ela Agele dalje angleži ne najdejo več laškega junaka, pa četudi ga iščejo z lučjo po pekočem opoldanskem puščavskem pesku.

Duce na obtožni klopi

V nadaljnjem svojem zagovoru se je rimski obtoženec spravljal na Churchillovo obtožbo o sunku "z bodalom v hrbet". G. Churchill je namreč s prstom pokazal na Mussolinija in njegovo zahrbtnost s temle stavkom: "... toda Mussolini ni mogel vzdržati skušnjave, da ne bi zahrbtno zabodel poražene Francije in Anglije, o kateri je mislil, da zanjo ni več nade." Obtoženec Mussolinček se zagovarja takole: "Vstop Italije v vojno je bil predviden za 5. junij. To je bil moj dan, ki sem ga sam določil in nemški glavni stan nas je prosil iz tehničnih razlogov, o katerih danes ni treba govoriti, naj odložim vstop v vojno do 10. junija. (Razbojnik kliče bandita za pričo! Povera giustizia!) Obtoženec Mussolinček nadaljuje: "Nihče ni mislil, da bo konec vojne v Franciji tako nagel. Ko smo mi napadli so bile francoske planinske brigade nedotaknjene, skoro nedotaknjeno letalstvo, predvsem pa mornarica." V svojem nadaljnjem zagovoru priznava obtoženec, da je to bil vendarle sunek z bodalom v hrbet.

Churchillova obtožba pravi nadalje: "Mussolinijeve blazne sanje o cesarski slavi, njegovo poželje po osvojitvah in po plenu, in brez primerna surovost njegovega trinoštva, so ga dovedle do tega sramotnega in zlobnega dejanja. Zaman sem ga opominjal. Ni hotel razpravljati, brez odneva je ostal modri poziv ameriškega predsednika v tem kamenitem srcu. Njegov imperij je sel po vodi."

Obtoženec se zagovarja takole: "Zadnja beseda še ni izrečena, jaz vem, da ni niti enega Italijana, ki bi ne hotel zopet preživeti spomladi l. 1936. (To je edina tolažba rimskega obtoženca na ta del Churchillove obtožbe.)

Churchill obtožuje dalje: "Smrtni boj stiska v kleščah nesrečno italijansko zemljo. Kaj Italijani lahko napravijo proti temu? Kratek sprehod z dovoljenjem Nemcev vzdolž obale, bežen posej Korziki, krvavo borbo proti junaškim domoljubom v Jugoslaviji, sijaj neminljive sramote v Grčiji, ruševine v Genovi, Torinu in Milanu."

Obtoženček se zagovarja z dvignjeno glavo kakor petelin na gnoju: "Zdaj ne sme biti dovoljeno nikomur

in tudi ne britanskemu premijeru, da količkaj podvomijo o vrlinah in junaštvu italijanskih vojakov (Grohot v vsem vesoljnem vsemirju!). Nemški tovariši so prvi, ki to potrjujejo (zopet verodostojna pričanja! Medklic gestapovca: verdamtme Katzelmacher - lažejo po notah!). Poljubeni italijanski vojak na kopnem, na morju in v zraku pod dobrim (!) vodstvom in dobro oborožen (!) se s svojim pogumom (!), s svojo odpornostjo (!) proti nevšečnosti, s svojo inteligenco (glas iz občinstva: 82% laških vojakov je analfabetov) ne boji primere z najboljšimi vojniki sveta (pri teh besedah se je Mussoliniju zaletelo in nadaljnega zagovora obtoženca n. mogoče razumeti.)

Churchill obtožuje: "En mož in režim, ki ga je Mussolini ustvaril sta povzročila nepregledne nesreče delavnemu, nadarjenemu in nekoč srečnemu italijanskemu narodu."

Solzavini oči in zaripel v obraz odgovarja obtoženček z jadicavim glasom: "Italijanski narod ni bil nikoli srečen. Italijanski narod je veliki neznan narod. Nihče ga ne pozna. To je narod, ki ni imel nikoli dovolj kruha (Glas iz občinstva: Posebno ne v zadnjih 20 letih)... in vsakokrat, kadar smo poskušali napraviti si nekoliko prostora na svetu, smo naleteli na zagrajena pota. Zagrajena pota ne samo fašistični Italijani, marveč tudi čisti in enostavni Italijani, tudi Italijanci Rudinija, Giovannija, Giolittija in Orlanda (glas iz občinstva: Pred tatovi in razbojniki se vrata zaklepajo!) nočejo obstoja Italije, Italije, ki goji ser veličine; hočejo, da bi bil italijanski narod ljubezniv, zabaven in postrežljiv.

Churchill zaključuje: "Kako dolgo bo trajalo vse to?"

Mussolini, ki je ravnokar prejel krepko gestapovsko brco, se vzpne in pozdravi imperatorja, dvigne desnico v rimski pozdrav in spusti: "Odgovarjam na naj-slovesnejši in odločnejši način: Trajalo bo do zmage in preko nje."

S tem je bil zagovor rimskega "imperatorja" zaključen. Obravnava se bo nadaljevala v letu 1943 in takrat bo tudi padla zaslužena in pravična sodba.

Prostor za osmrtnico fašizmu v našem listu smo že rezervirali.

Dilula: Posvečena vojna

Po krepkih zaušnicah gestapovca se je Mussolini zopet enkrat postavil v pozno Gospodovega leta 1936. Grmel je tole: "Italijanski narod dela, je discipliniran ter ni nikoli izvršil kake sabotaže (to verjetno velja samo za grofa Sforzo in njegove prijatelje!). Nikoli ni bilo niti najmanjšega znaka za demonstracije proti vojni (Mussolini s strahom glede v oči gestapovca, ki mu je ta stavek namenjen). Samo neka ženska, ki je ne imenujem, ker ne zasluži tega, je v Genovi kričala, da hoče mir. Kasneje se je ugotovilo, da je imela na prstih obilico prstanov. (Glas iz občinstva: ki so jih fašisti pokradli) Toda vse italijanske žene so čudovite. Disciplinirana italijanskega naroda ne more biti načeta od onih, ki jim pravimo "nosilci bacilov". V narodu, ki ima 46 milijonov duš, so tudi taki, ki imajo kočljiv, zamotan in bolan živčni sistem. (Glas iz občinstva: n. pr. Mussolini).

Mussolini je nadaljeval: "Italijanski narod si je popolnoma svest te vojne. To ni samo potrebna vojna, marveč je vojna, ki jo proglašam za posvečeno in kateri se nismo mogli na noben način izogniti. Gre za bitki ali nebiti. Danes je v resnici v teku silovita borba med dvema svetovoma. Naloga trenutka je edina tale: Bojevati se skupno z našimi zavezniki, bojevati se ramo ob rami z Nemčijo (Glas iz občinstva: Pojdite najprej vi na fronto!)

SPREMEMBE V KR. VLADI

28. decembra 1942 je celotna kraljevska jugoslovanska vlada položila ostavko v roke Nj. Vel. Kralja. Predsednik vlade g. Slobodan Jovanović je nato dobil mandat za sestavo nove vlade. Namesto dosedanjih 17 ministrov, tvori novo vlado 10 ministrov.

ZA BRATE V JUGOSLAVIJI

ODBOR ZA POMOČ JUGOSLAVIJI - SLOV. SEKCIJA priredi dne 17. januarja 1943 ob 5 uri popoldne v prostorih Lice Français v Kairu domačo veselico z naslednjim vspremem: 1. Deklamacija (gdč. Marica Merljakova); 2. Igra "PRISEGAM" v treh dejanjih; 3. "Zamorčki", igrajo slovenski otroci; 4. Jugosl. narodne pesmi poje gdč. Bitežnikova; 5. Deklamacija "Bog in Slovenija", recitira gdč. Marica Zorn; 6. "Na tujih tleh" poje slov. ženski pevski zbor; 7. Jugosl. narodne pesmi, poje gdč. Bitežnikova; 8. "Plavaj barčica" poje slov. ženski pevski zbor. - Čisti dobiček prireditve je namenjen za pomoč bratom v Jugoslaviji, zato gotovo ne bo nobenega Jugoslovana, ki bi se tej prireditvi ne odzval.

IZREZKOV IZ DRUGIH SLOV. LISTOV ZA ENKRAT ŠE NE MOREMO PRIOBČEVATI, KAR NAJ BLAGOVOLJIJO UPOŠTEVATI NAŠI ČITATELJI

LJUBLJANSKO JUTRO

PRINAŠA:

Izpred vojnega sodišča

- Vojško vojno sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, izsek v Ljubljani, je zreklo naslednje sodbe v zadevi proti: 1. Smoletu Alojziju, pok. Franc in pok. vanciše Novšak, rj. v Bastari 31. IV. 1921, bivajočemu v Gorenji vasi št. 11, najajočemu se v zaporu. 2. Miklavčiču Radu, pok. Josipa in pok. vane Jevnikar rj. v Stični, 9. IV. 1920, in bivajočemu v vasi Velike Crmlje, najajočemu se v zaporu. 3. Kastelcu Ignaciju, sinu Ignacija, rj. Stični, 20. IX. 1920, bivajočemu v Veliki Crmlji št. 1, v begstvu. 1. Mavsarju Francu, pok. Josipa in Pivk vane, rj. na Brezovici 28. X. 1907 in tam vajočemu, delavcu. 2. Filipiču Antonu, pok. Antona in Marije Labruska, rj. na Brezovici 24. X. 1904, tam bivajočemu, zidarju, in 3. Založniku Ivanu, sinu Matije in Lonar Ivane, rj. na Brezovici 16. V. 1912, tam bivajočemu, zidarju, vsi trije so v zaporu. 1. Čekadi Petru, sinu Petra in Marije Bratovec, rj. 28. IX. 1921 v Semicu, žezničarju. 2. Struku Vladimirju, sinu Pavla in Franciške Jakša, rj. v Semicu 27. XI. 1917, tam bivajočemu, žezničarju. 3. Dolžarju Ivanu, sinu Ivana in Ane Butale, rj. 12. V. 1922 v Semicu, tam bivajočemu, kovaču. 4. Dolžar Danijelu, sinu Ivana in Ane Butale, rj. 14. VIII. 1913, kovaču. 5. Kočevarju Milanu, sinu Julija in Ane Klejan, rj. 17. VII. 1917 v Gradcu, bivajočemu v Semicu, kmetovalcu. 6. Zeljku Josipu, sinu Ivana in Neže Klupar, rj. v Semicu 24. VII. 1912, tam bivajočemu, kmetovalcu; vsi omenjeni se nahajajo v begstvu. Prebilu Cirilu, sinu Ivana in Matek Marije, rj. v Podmrežju 29. X. 1915, bivajočemu v Plešici št. 47, kmetovalcu, nahajajočemu se v zaporu.

Fakinu Pavlu, neznanega očeta, in Marije Fakin, rj. v Skocijani 30. XII. 1916, tam bivajočemu, nahajajočemu se v zaporu. ter jih obsodilo v došmrtno ječo

- Vojško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednje sodbo v stvari proti Henigmanu Angelu, hčerki Maksa in Ane Kočevar, rojeni v Toplicah, 29. III. 1922, gospodinjici, tam bivajoči na št. 29, nahajajoči se v zaporu. Obtožena je bila: a) zločina po čl. 1. naredbne dne 3. 5. 1942, ker je v Toplicah v nedolžnem času do septembra 1942 sodelovala pri družbi, napertjen za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi; b) zločina po čl. 5 naredbne z dne 3. 10. 1941, ker je v isti časovni in krajevnih okoliščinah delala prevratno propagando s tem, da je drugim neznanec čitala liste protitalijanske vsebine »Slovenski poročevalci« in »Delor«; c) zločina po čl. 16. naredbne z dne 3. 10. 1941, ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodelovala pri oboroženem krdu, ustanovljenem z namenom izvrševati zločina proti varnosti države; d) zločina po čl. 2. naredbne z dne 24. 10. 1941, ker je brez dovoljenja imela pištolo; e) soudeležba pri trikratnem umoru, obteženem v smislu št. 110, 81, k. z. 575 do 577 št. 3 k. z., ker je v Toplicah v noči od 27. na 28. maja 1942 v družbi z drugimi neznanec in predumljajajem povzročila smrt Mijsjaka Antona, Mijsjaka Alojzija in Kristjana Alojzija. Iz teh razlogov je sodišče na osnovi členov zakona spoznalo Henigman Angelo za krivo vseh pripisanih ji zločinov in jo kot tako obsodilo na smrtno kazen in posledice

Predpisi za pisemski poštni promet

Smatrajče za potrebno, da se uredi pisemski poštni promet po enalnih prepisih, kakršni veljajo v drugih pokrajinskih krajevih, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbno s predpisi za pisemski poštni promet, ki je objavljena v Službenem listu št. 17, t. m. in stoji v veljavo 26. t. m. Ta naredba določa: Strankam je v poštnem prometu prepovedana raba šifer oziroma dogovornih izrazov in raba drugih jezikov nego jih določijo nadrejene cenzurne oblasti. Nadalje je strankam v poštnem prometu prepovedano: 1) uporabljati tajno pisavo s simpatičnimi črnilom ali drugo nevidno pisavo; 2) uporabljati kvadrirani in trgovski papir ali kuverte z notranjo podlogo; 3) pošiljati pisma z vložnimi znamenji ali podobnimi znaki kakršne koli vrste, posamerani ali v zbirki, novimi ali rabljenimi; 4) pošiljati pisma, četudi poštno ležeča, brez navedbe imena oddošiljatelja in njegovega naslova. Prepovedi iz točke 1) (uporaba tajne pisave) in iz točke 2) (uporaba kvadriranega in trgovskega papirja oziroma kuvert s podlogo) veljajo tudi za kakršni koli dopise, ki se pošljejo drugače nego po pošti. Pisma za inozemstvo se oddajajo tako, da se predložijo poštnemu uradu, ki taka pisma sam frankira, potem ko pošiljatelj pisma ustrezni znesek. Ob predložitvi takega pisma mora oddošiljatelj potvrditi osebno legitimacijsko listino. Te določbe pa ne veljajo za dopise v Albanijo, sili za dopisovanje z italijanskimi vojnimi ujetniki. Prepovedano je vlagati v pisma za inozemstvo pokrajinske fotografije ali foto-

grafije krajev in naprav vojaškega ali industrijskega pomena, na lepenco pritrjene fotografije, časopisne izrezke, cigarete, papirnati denar in prazen ali popisan notni papir. Prav tako je prepovedano pošiljati v inozemstvo bilance, poslovna poročila in statistične podatke družb ali ustanov, pri čemer so izzeta zavarovalna podjetja, če le v njih ni podatkov vojaškega značaja. Ne dovoljuje se pošiljati tiskovin v inozemstvo, razen če gre za tiskovine, ki jih pošiljajo državna oblastva ali založbe naročnikom ali razpečevalcem za inozemstvo. Tiskovine, katerih pošiljanje v inozemstvo je dovoljeno, morajo biti vložene v ovojnji, ki popolnoma pokrivajo vse robove. Za periodični tisk je založnikom ali knjigarjem dovoljeno pošiljanje posebnih izdaj za inozemstvo, in to s posebno ustreznimi oznabo na ovoju. Te izdaje, ki ne smejo imeti malih oglasov in v njih ne smejo biti pokrajinske fotografije ali fotografije naprav vojaškega ali industrijskega pomena ali drugačni zemljevidi državnega ozemlja ali ozemlja, ki ga je zasedla italijanska vojska. Določbe drugega odstavka (s točkami od 1 do 4) in gornje določbe glede pošilk v inozemstvo veljajo tudi za dopisovaje, naslovljeno na Campione d'Italia. Pisma, ki bi se oddala v nasprotju s prednji določbami, se ne oddajo, uporabi pa se kazenske odredbe, če je s tem storjeno kazljivo dejanje. Prav tako se ne dostavljajo pisma iz inozemstva, ki ne ustrezajo določbi 2. odstavka, točk 1, 2, 3 in 4, ali v katerih so na lepenco pritrjene fotografije, časopisni izrezki, cigarete ali prazen ali popisan notni papir.

Filip Omladič

Uredništvo »Jutra« je utrpelo brdiko izpubo. V soboto zvečer je postal žrtve smrtne nesreče naš dragi tovariš g. Filip Omladič, urednik »Domovine«. Smrt ga je dohitela blizu križišča Tržaške in Langusove ceste, ko je nekaj minut po 18. uri z doma iz Rožne doline v mesto. Dobil je nevarno rano na čelu.

Inž. Milo Jelačin

Uredništvo »Jutra« je utrpelo brdiko izpubo. V soboto zvečer je postal žrtve smrtne nesreče naš dragi tovariš g. Filip Omladič, urednik »Domovine«. Smrt ga je dohitela blizu križišča Tržaške in Langusove ceste, ko je nekaj minut po 18. uri z doma iz Rožne doline v mesto. Dobil je nevarno rano na čelu.

Izdajanje dovoljenj za kretanje

Poveljstvo XI. Armadnega zbora ovedno uradno pooblašča, javlja: Od 18. t. m. dalje se bodo morale prošnje za dovoljenja za kretanje v Ljubljanski pokrajini in v okoliših ljubljanske občine naslavljati na poveljstvo XI. Armadnega zbora ter predlagati pri poveljstvih postaj Kr. karabinerjev, ki so pristojne za določeno področje. Izdana dovoljenja bodo prevečtem dostavljena po tistih poveljstvih Kr. karabinerjev, kjer so bile prošnje vložene. Določbe glede izdajanja ponovno prepovednih (descapassere) ostanejo neizpremenjene in je v tem pogledu praxejca Kr. kvartura

Pošiljanje paketov civilnim internancem v vojaških koncentracijskih taboriščih

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino objavlja: Potom pristojnih mestnih vojaških poveljstev so bili ustanovljeni vojaški uradi v slednjih krajih: Ljubljana, Logatec, Grosuplje, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj zaradi pošiljanja paketov civilnim internancem, ki smejo vsebovati izključno oblačila. Paketi morajo biti tako opremljeni, da se ne pokvari vsebina niti v času, ko se paket nahaja v uradu, niti med vožnjo. Zato se ne bodo sprejemali paketi, katerih ovoji ni dovolj močan in trpečen. Pakete mora pošiljatelj opremiti s sledočimi navodili: osebni podatki in bivališče pošiljatelja, osebni podatki naslovljenca in koncentracijsko taborišče, v katerem

se naslovljenec nahaja brutto teža paketa in seznam vsebine. Iste navedbe morajo biti ponovljene tudi v notranjosti paketa. Za vsak predan in sprejet paket bo pošiljatelj prejel potrdilo. Paketi se morajo predajati uradu odprti in se zaprejo v navzočnosti pošiljatelja. Naslovljenec smejo biti samo na civilne osebe, internirane po vojaških oblastvih in ki se nahajajo v koncentracijskih taboriščih na Rabu, Monigo (Treviso), Padova in Gorazd (Udine). Gori navedeni uradi bodo počenši s 1. decembrom t. l. sprejemali tudi mesečne pakete z živili v teži do 5 kg namenjene civilnim internancem. Vodenikova prašika 1943. Med sodelniki so znana imena: Božidar Borko, dr. I. C. Oblak, Fr. Govekar, dr. Oskar Rava, Boris Orel, dr. Anton Debeljak, Miroslav Ambrožič, Ivan Albrecht dr. Anton Urbanec, Andrej Skulj, dr. Mario Foerster, Leopold Palč, dr. Fr. Ogrin, Rudolf Dostal, Dragotin Gregorc in dr.

Brigita
Vsaka mojega gorja je kriva ta nesrečna Brigita!
Preklemana bočič ura, ko se je tako noro srečevala vame in mi začela piti dragoceni sok mojega življenja kakor da bi vsem sinem svetu ne bilo najti drugega, če boljše človeškega bitja od mene!
Ze dolgo sem sihtil, da se bo nekaj zgodilo in da to vražje znanje ne bo srečno končalo.
Zatogadelj sem otrepan in otepal, kar se je dalo.
Ali vse zaman!
Nisem se je mogel odkrižati.
Kakor Brinjša mi je bila za petami.
Na vseh potih me je spremljala, vsiljiva pošast in me še ponoči morila s svojo nesmiljeno zvestobo.
Dokler ni končno prišlo do katastrofe... Nekoga meglehna jezenskega futra jo je presenetila žena v moji postelji.
Od studa in gnova je zakričala.
Z grabecmi tokami je planila proti nji »Čakaj, grdo baš je zavrečala!
Toda Brigita ni hotela počakati.
Urnelna in spretniša je bila od žene.
Dva... tri skoke — in že je zrtvilo izpred oč.
Njene dolge, tanke »cepelice« so ji rešile življenje.
Brigita pripada »svojestranski rasi. Smešnodolgi kraki jo odključujejo in pa sodčasto zavlejeni, nekako napihljen trup. Pogled nanj mi je vselej vzbujal jezo in bojno razpoloženje.
»Od mojih kravatih žalje«... od moje slahitne krvi se menaga, debeljši« sem ji zabrusil, pa ti jezitoriti izburiš niso prav nič zalgi!
Mrcina je še kar nadalje izkoriščala mojo neverjetno dobroto in me žrla pod in dan.
»Kje si bil pobral?« je zapleskala žena.
Od razburjenja so ji drhtele posnele ustnice.
Ustrašil sem se njenega hudega pogleda in sem skesanu sklonil glavo.
»Saj veš, kje predi in mrtes na svoje uboge žrtve!
»Torej si bil spet v gostinji?« Emešično sem odkimal.
»V kavarni?« je sizarila dalje.

»V kavarni bi že bil utegnil najti tega ljubkega kebrčka... Zdi se mi pa, da je tistega aristokratskega pokolenja, ki najraje osrečuje kino-obiskovalce. Ze pred dobrim tednom sem bil v kinu... in od takrat nimam več miru božjega! Čudovito dobra mora biti moja kri, da se me ta vrag tako držlje!
»Zakaj mi ničesar ne poveš! Jaz bi ji že zdavnaj dala vetrca!
»Nisem neumen, da bi pravil! Potem bi šele regljala, kako primadna nadlega v luščo!
Ko je žena odšla na živilek trg, mi je sijajna ideja prešinila možgane: »Zdravniki zločija — če se ga ne moreš iznebiti — da boš imel vsaj kako korlat od njega!
Pred dušne oči mi je stopil Marko, cigan, ki je v mojih dijaških letih v ljubljanskem Pratu imel svoj »Veseli teater«.
Za dva krajcarja vstopnice smo otroci dijaki in vojski (do podnarednika) gledali, kako se dreštrane bolne vlačile palmarne te kolavte, plesale, plezale in uganjale najsmješnejše norčije. Po končani predstavi si je Marko vprašnil ranico na roko in je svojo »ansamble pogostil s topljo krvjo.
Kakor pri koritu so se dolgočase umetnice zbrale okrog rdeče kapilice in ple življenjski sok. Potem je gospodar ravnateli prinesel štutilico z bombažem in vse so lepo v redu, druga za drugo, postakale vanjo.
»Čakaj Brigita!« sem sklenil, »zdaj bo pa druga pela, še danes pričneva s šolo!«
Po dolgem naporu se mi je posečil kov. Ze samo iskanje mi je bilo vzele precej dragocenega čana. Vred blazine in rjuhe sem moral premetati, predem sem jo zagledal.
Ne bom poploval kakšno metodo sem uporabljal pri tem poisku in koliko truda me je stalo prvo prižadevanje, da mi je na klič: »Brigita!« skočila na roko. To zamolkim iz poslovnih ozrokov, ker namerna ladati priročnik o dreštrah bolh, čim najdem velikedušnega založnika.
Solanje se je vršilo v največji tajnosti, ker sem zdeserirano Brigito sameraval pokloniti ženi kot dragoceno darilo za god.
V današnjih časih ima človek hude slabosti, kadar se približujejo domači prazniki. Saj ne veš, kaj bi kupil, s čim bi razveselil srce!

V svoji voh (skatljici za žveplenke) se je Brigita kaj dobro počutila. Čez dan je dremala na mehkem bombažu. Zvečer sem jo pa vzel v posteljo. In potem je lazila in se pasla vao noč po mojem miršavem telesu.
Kakor mi je bilo zopno in mučno: nisem ji brastil.
Neke noči sem pa utvil popoln mir. Čudil sem se in se izpraševal:
»Kaj je danes z Brigito, da se ne gane? Menda vendar ni bolna?«
V tem je pa že zaškrpala v sosedščini postelji. Moje boljše polovice jezni glas je preknil nočno tišino:
»Kod si pa spet danes lazil, da si prišel toliko bolj! Pozrilo me bodo!«
»Dobro delo bi mi storile, č sem hotel odvrtiti, pa sem se te pravdomo ugriznil v jezik.
Užaljen, da mi dela tako krivico, sem legel na drugo plat.
Ko sem sodil, da je njen duh odplaval v krajšjevo sanj... lahko privzdignil odojlo in šepetaje zaklical:
»Brigita!
Ni ubogala.
Šele, ko se je že danilo, sem jo spet začutil na koži.
Tisti dan je bila žena nenavadno resna in močelca.
Očnila me je z ostrim pogledom in rekla:
»Midva imava še dolg neporavnan račun... Kdo je tista Brigita, ki si o njej sanjaš nočjo?«
Mehki zvoki kavarniške godbe so prijetno božali duše stevalnih gostov. Vriskale in plakale so violine.
Natančno tako kakor je bil zapisal in zavikalni komponisti, ki že zdavnaj počiva v hladnem grobu.
Sedel sem z ženo pri vsakem oknu in vlekla na uho dobro znane melodije. Mehkušno sem segel v žep po vžgalice, da bi se prižgal cigareto.
Oderl sem nopravo skatlico.
V elegantnem koku je skočila Brigita iz nje. Naravnost v naročje gospe Debeluške, ki je vsa zamaknjena v dnevnik sežela pri sosednji mizici.
Previdno sem se sklonil naprej in zasepetal ves obupan:

»Brigita, Brigita!« žena je prebledela in vstala. Ne da bi me pogledala, je zapustila kavarno.
In s tem dnem se je pričelo moje trpljenje... Kakor pes in mačka živiva v sovrštvu. Slaherno besedo mi prigize s kakko zlobno pripombo. Ako ji čisto lepo in mirno omenim: Gizele, danes je pa mljce priamojeno, mi zabrusi:
»Pa pojdi k Brigiti na kosilo! Če ji račem: na sulknji mi manjka gumb, se odem: »Nesi jo Brigiti...« in tako dalje. Ko sem ji pod silo razmer moral izdati, ko sem ji nesrečnu dreštru, se je žaljivo zagrohotala:
»Prinesi jo, potem bom verjela! Ha-ha, dreštrana bolha. Čudno, da še tega ne poveš, da si jo še podkopal!«
Trikrat sem že bil pri gospe Debeluški. Vse je obrnila in pregledala. Rekla je, da je naletela že na več drobnih kebrčkov, takega primerka — kakršnega sem jaz opisal pa še ni videla. Verjeme mi, gospod: strašen je zdaj moj položaj!
Ko je sulkjati moj znanec končal svojo zgodbo, je krimeljavo jezensko srnce že s poslednjimi mlacnotoplami žarki obavevalo klopj v mestnem parku. Zamislil je mi je ubogi možiček in sem ga pošukalji potolažiti:
»Hudo je, hudo tu na svetu! Slaherni človek ima kak trn! Pogrejte omole lepo, vitko gospe blondinko, nana nasproti. Ves čas se že trudim, da bi prestregla moj sočutni pogled, ko se zdaj že tridesetle sklanja nad zaledjem svojega bolnega otročka. Bojim se, da bo dobila grbo! Vam pa svetujem: Prestrbite si novo Brigito in prepričajte gospo soprgo o svoji sposobnosti. Predvst mo par čimprej izdajte svoji priročnik! Jaz bom med prvimi kupce!«
Včeraj je ves zasopel pridiral naš »Mordčeke iz kina:
»Očka, da bi ti videl, kakšen špas smo imeli v kinu! Suh možičelj je hodil od sedeta do sedeta, še jokal in vplil: Brigita, Brigita! Potem smo videli, kako se je pripeljal rešilni avto in ga odpeljal.«
Silno me je pretresla ta vest. Ubogi gospod Hlebič!
Kaj bo, kaj bo z njimi!
Kaj bo z njegovim priročnikom!